

Országos Széchényi Könyvtár

Az OSZK digitalizálási stratégiája

2017-2025

Előadó: Káldos János

A „Stratégia” terjedelme

- Elsősorban az OSZK gyűjteményének digitalizálása
- Időhatár: 2017-2025
- A „Digitalizálás” fogalma
  - digitális átalakulás
  - a könyvtárak digitális objektumkezelési feladatainak összessége a szkenneléstől a szolgáltatásig = „Digitális könyvtár”
  - azon műveletek és folyamatok összessége, amely az analóg dokumentumok digitalizálását előkészítő feladatokat, magát a digitalizálást és a digitális másolat objektumok utómunkálatait foglalja magában
- Nem tartalmazza a szolgáltatásra és hosszú távú megőrzésre vonatkozó célokat és feladatokat

Stratégiai környezet

- Európai Unió stratégiai dokumentumok
  - Lundi Alapelvek (2001)
  - Pármai Charta (2003)
  - Digitális Menetrendet (Digital Agenda)
  - Az Európai Bizottság ajánlása (2011. október 27.)
  - Az Európai Parlament és a Tanács 2013/37/EU irányelve (2013. június 26.)
  - Az Európai Unió Nyílt Adat Stratégiája
- Magyarországi stratégiák
  - Nemzeti Infokommunikációs Stratégia (2014- 2020)
  - Digitális Jólét Program
  - Digitális Oktatási Stratégia
  - Közgűjteményi Digitalizálási Stratégia (2017-2025)
    - Országos Könyvtári Digitalizálási Stratégia!
- Nemzeti digitalizálási stratégiák
- OSZK fejlesztési tervei

SWOT

ERŐSSÉGEK

- Az analóg gyűjtemény kulturális értéke
- Meglévő digitális gyűjtemény (kb. 10 M objektum)
- Digitalizálási tapasztalatok
- Módszertan
- Szakértelem
- Szolgáltatási tapasztalatok
- Szervezet

LEHETŐSÉGEK

- Stratégiai környezet
- 1605/2016 (XI. 8.) Kormány határozat
- OSZK fejlesztési tervei
- Internethasználat bővülése
- Digitális kompetenciák fejlődése

GYENGESÉGEK

- Az eszközpark elavulása
- Erőforrások hiánya
- Folyamatkezelés
- Szemlélet, kompetenciák

VESZÉLYEK

- Fenntarthatóság
  - Informatikai eszközök életciklusa
  - Emberi erőforrások
- Elavulás

Helyzetelemzés – Digitális raktár

DMEK 006805

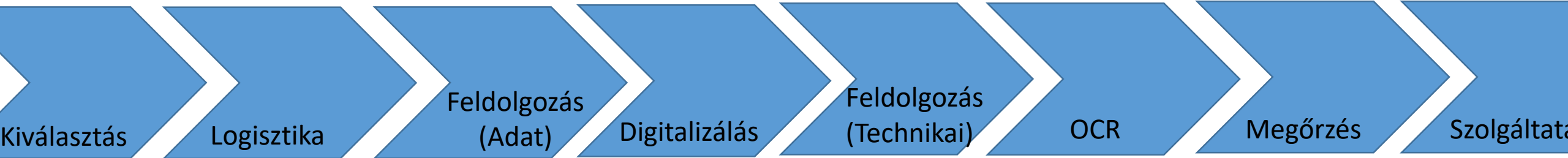
Cím: OSZK Különgyűjtemény Gyászjelentések
Beadás dátuma: 2008-09-01
Adminisztrátor: Kekk Adrienn
Beadó: Moldován István
Szállító: Moldován István, USA Mormon Egyház
Publikálhatóság: Publikálható
Gyűjtemény: OSZK Plakát és Kisnyomtatványok
Dokumentum típusa: Kép
Digitalizáló: USA Mormon Egyház
Szolgáltatás helye: <https://familysearch.org>
Fileok száma: 570000

DMEK 023853

Cím: Anyanyelvű oktatásunk : válogatás a Magyarágkutató Tudományos Társaság nemzetközi tanácskozásán elhangzott előadásokból : Szabadkán, 1996. november 23-án
Beadás dátuma: 2017-06-30
Adminisztrátor: Fecz Ágnes
Beadó: Fecz Ágnes
Szállító: http://www.mtt.org.rs/publikaciok/mtt_konyvsorozatok/01_Anyanyelvu_Oktatasunk.pdf
OPAC: <http://nektar.oszk.hu/hu/manifestation/832472>
Forrás megjegyzés: MTT - Magyarágkutató Tudományos Társaság (www.mtt.org.rs) >> Publikációk >> MTT könyvsorozat - MTT könyvtár
Publikálhatóság: Publikálható
Engedély megjegyzés: Az MTT és az MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet közös kiadványai, beemelhetők a MEK gyűjteményébe az utóbbival kötött EMA alapján (2006.09.26., 1818/2006).
Szerző: ; Magyarágkutató Tudományos Társaság (Szabadka) (közread.)
Sorozati cím: MTT könyvtár : a Magyarágkutató Tudományos Társaság kiadványsorozata ; 1.
Gyűjtemény: Eredeti digitális dokumentum
Számozás: 1997
Dokumentum típusa: Könyv
Mű megjegyzés: védett PDF
Szolgáltatás helye: MEK

Vízió

- A gyűjtemény társadalmi hasznosulásának növelése
- Szolgáltatások fejlesztése
- Kritikus mennyiségű digitális másolat
- Digitalizálási kapacitás növelése
- Minőségi követelmények
- Teljeskörű digitalizálási folyamat
- Digitalizálási munkakörnyezet

Stratégiai célok

- A célcsoportok fokozott figyelembevétele
  - A magyar kulturális örökség iránt érdeklődő hazai és nemzetközi közönség
  - Az oktatás különböző szintjeinek szereplői
  - „egész életen át való tanulás” szereplői
  - Piaci szféra (kiadók, kreatív ipar stb.)
  - Nemzetközi közönség, határon túli magyarság
- Személyre szabható szolgáltatások
- Digitalizáló kapacitás növelése
- A digitalizáláshoz kapcsolódó minőségbiztosítási rendszer kiépítése
- Logisztikai- és digitalizálási folyamatkövető rendszer megvalósítása
- Hosszú távú megőrzést támogató rendszer kialakítása

Stratégiai célok

- a digitalizálás segítségével online **hozzáférhetővé tegye** az általa őrzött kulturális örökséget;
- a **hozzáférést** minél nagyobb mennyiségben és megfelelő minőségben biztosítsa;
- a stratégiai időszak végére a digitalizálandó dokumentumok **reprezentatív** részét digitalizálja;
- fejlessze a megfelelő digitalizáló **erőforrásokat, munkafolyamatokat**;
- a minőségi célok elérése érdekében **minőségbiztosítási rendszert** építsen ki, amely kiterjed az digitalizáláshoz kapcsolódó logisztikai és állományvédelmi folyamatokra, a digitalizáló eszközök használatára, a digitális objektumok tulajdonságaira, metaadatokra és a dokumentálási folyamatokra;
- biztosítsa az eredeti analóg dokumentum **korlátozott reprodukálhatóságát**;
- biztosítsa az eredeti dokumentum digitális másolattal történő **helyettesíthetőségét**;
- biztosítsa az eredeti dokumentum és a másolatok **azonosíthatóságát és hitelességét**;
- **szabványos metaadat**-sémák használatával (azonosító-, bibliográfiai leíró, technikai, felhasználást szabályozó és strukturális adatsémák) biztosítsa a széleskörű és sokrétű hozzáférést és hasznosítást;
- **szabványos digitális formátumokkal** biztosítsa a kereső- és mintázatfelismerő rendszerek számára a nagytömegű digitális adatban való keresést;
- szabványos formátumok használatával biztosítsa a széleskörű hozzáférést és **hosszú távú megőrzést**;
- biztosítsa a nagytömegű digitális másolat hozzáférhetőségének **fenntarthatóságát**;
- biztosítsa a nagytömegű digitális másolat hosszú távú megőrzését.

Kiválasztási elvek

	Dokumentumok száma (db)	Digitális objektumok száma
Kötetes kéziratok gyűjteménye	26.823	5.270.828
Leveles kéziratok gyűjteménye	35.004	105.012
Fényképgyűjtemény	652.935	1.248.397
Vegyes dokumentumok	1.648.924	6.595.696
Könyvgyűjtemény	1.894.956	372.274.740
Diafilm gyűjtemény	64.224	334.896
Periodikum gyűjtemény	1.216.660	243.332.000
Mikromásolat gyűjtemény	45.000	9.000.000
Kisnyomtatvány gyűjtemény	3.815.528	15.262.112
Plakátgyűjtemény	446.200	490.820
Kottagyűjtemény	180.000	900.000
Hangfelvétel gyűjtemény	40.000	400.000
AV gyűjtemény	74.555	74.555
Kartográfiai dokumentumok	311.660	12.44.640
Összesen	10.451.969	664.633.696

- Társadalmi igény
- Elégséges adat
- Adatmentés
- Állományvédelem
- Gazdaságosság
- Sokféleség
- Újrahasznosíthatóság
- Tömeges információ

Állományvédelmi elv

Veszélyeztetettség	A használat gyakorisága		
	Nagy	Közepes	Csekély
Nagy	Azonnali digitalizálás, restaurálás	Digitalizálás, restaurálás	Digitalizálás, konzerválás
Közepes	Digitalizálás, konzerválás	Digitalizálás, konzerválás	Elhelyezés védőtárolóban
Csekély	Digitalizálás	Megfigyelés	Nincs teendő

Digitalizálendő anyagok kiválasztása

Összes analóg dokumentum az OSZK-ban (db)	kb. 10.500.000
A digitalizálendő analóg dokumentumok száma	3.000.000*
Digitalizálendő könyv jellegű analóg dokumentumok száma (beleértve a periodikumokat is)	1.000.000
Leveles analóg dokumentumok száma	2.000.000
Tervezett digitalizált objektumok (fájlok) száma összesen	202.000.000

Rövidtávú digitalizálási tervek kialakítása

- Prioritások
  - Társadalmi igény
    - Oktatás
  - Periodikumok
  - Kiemelt tartalomszolgáltatások (példák)
    - Nyelvemlékek
    - Corvina
    - Széchényi Ferenc
    - Babits Mihály
    - Erdélyi üvegnegatívok (Fényképgyűjtemény)
    - Nyomdászattörténet
    - Térképek
    - Régi könyvek

Állományvédelmi tevékenység fejlesztése

- Eszközfejlesztés
- Szakemberek
- Anyagszükséglet
- Állapotfelmérés

Minősegbiztosítás

Kód	Eredeti típusa	Jellemzők	Eredeti				Méret
			Jellemző információ	Színinformáció	Éles/kontrasztos	Dokumentumtípus	
1	Reflektív	Tiszta, nagy kontrasztú, főként szöveget tartalmazó eredeti					
1.1	Reflektív	Tiszta, nagy kontrasztú, főként szöveget tartalmazó eredeti	szöveg	nem jellemző	éles/kontrasztos	modern nyomtatott szöveg	kisebb A6-nál
1.2	Reflektív	Tiszta, nagy kontrasztú, főként szöveget tartalmazó eredeti	szöveg	nem jellemző	éles/kontrasztos	modern nyomtatott szöveg	A6 és A5 között
1.3	Reflektív	Tiszta, nagy kontrasztú, főként szöveget tartalmazó eredeti	szöveg	nem jellemző	éles/kontrasztos	modern nyomtatott szöveg	A5 és A3 között
1.4	Reflektív	Tiszta, nagy kontrasztú, főként szöveget tartalmazó eredeti	szöveg	nem jellemző	éles/kontrasztos	modern nyomtatott szöveg, szöveges plakát	A3 és A2 között
1.5	Reflektív	Tiszta, nagy kontrasztú, főként szöveget tartalmazó eredeti	szöveg	nem jellemző	éles/kontrasztos	modern nyomtatott szöveg, szöveges plakát	nagyobb A2-nél
2	Reflektív	Nem éles kontrasztú, alapvetően szöveges eredetik (nem jellemző a színinformáció)					
2.1	Reflektív	Nem éles kontrasztú, alapvetően szöveges eredetik (nem jellemző a színinformáció)	szöveg	nem jellemző	nem éles/nem kontrasztos	fax, gépirat, kézisajtóval előállított nyomtat, féltónusos illusztráció, kézirat stb.	kisebb A6-nál
2.2	Reflektív	Nem éles kontrasztú, alapvetően szöveges eredetik (nem jellemző a színinformáció)	szöveg	nem jellemző	nem éles/nem kontrasztos	fax, gépirat, kézisajtóval előállított nyomtat, féltónusos illusztráció, kézirat stb.	A6 és A5 között
2.3	Reflektív	Nem éles kontrasztú, alapvetően szöveges eredetik (nem jellemző a színinformáció)	szöveg	nem jellemző	nem éles/nem kontrasztos	fax, gépirat, kézisajtóval előállított nyomtat, féltónusos illusztráció, kézirat stb.	A5 és A3 között
2.4	Reflektív	Nem éles kontrasztú, alapvetően szöveges eredetik (nem jellemző a színinformáció)	szöveg	nem jellemző	nem éles/nem kontrasztos	fax, gépirat, kézisajtóval előállított nyomtat, féltónusos illusztráció, kézirat stb.	A3 és A2 között
2.5	Reflektív	Nem éles kontrasztú, alapvetően szöveges eredetik (nem jellemző a	szöveg	nem jellemző	nem éles/nem kontrasztos	fax, gépirat, kézisajtóval előállított nyomtat, féltónusos illusztráció,	nagyobb A2-nél

Indikátorok

- **Digitalizálási indikátorok** - Digitalizálásra kijelölt dokumentumok száma évente
  - A digitalizált analóg dokumentumok száma évente
  - A digitalizálásra kijelölt és a digitalizált analóg dokumentumok aránya évente
  - A digitalizált analóg dokumentumokról készült elsődleges (master) digitális objektumok száma évente
  - Állományvédelmi előkészítő folyamaton átment analóg dokumentumok száma évente
  - Állományvédelmi utómunkán átment analóg dokumentumok száma évente
- **Közzétételi indikátorok** - A közzétételi indikátorok a szolgáltatásokhoz kapcsolódnak, tehát a szolgáltatási indikátorként is használhatók.
  - Az OSZK szolgáltatásaiban közzétett, a minőségi követelményeknek megfelelő digitális objektumok száma, illetve ezek aránya a digitalizálandó analóg dokumentumok számához és teljes analóg gyűjteményhez viszonyítva
- **Használati indikátorok** - A használati indikátorok a szolgáltatásokhoz kapcsolódnak, tehát a szolgáltatási indikátorként is használhatók.
  - Az OSZK online szolgáltatásaiban az évente letöltött digitális dokumentumok száma, letöltött és/vagy online használt adatmennyiség stb.)
  - Az OSZK által további aggregátorok (pl. EUROPEANA) felé továbbított digitális dokumentumok száma.
  - Az OSZK által saját digitális tartalmaiból létrehozott és a saját látogató és kiállítótereiben megjelenített digitális objektumok és dokumentumok száma

A szolgáltatás és hosszú távú megőrzés

- Szolgáltatási elv: a digitalizálás során keletkezett objektumok a jogszabályoknak megfelelően kerüljenek nyilvános szolgáltatásba
- Megőrzés elve: a digitális objektum a „digitális korszak” emlékét őrzi, tehát gondoskodnunk kell a hosszú távú megőrzésükről

Ütemezés

Időszak	Folyamat
2016 – 2017.06.30.	Tervezés
2017.07.01- 2017.12.30	Beszerezések lebonyolítása (eszközök, digitalizálási folyamatkezelő rendszer, szoftverek) – az OSZK Digitalizáló Központ kiépítése
2018.01.01-2018.06.30	A Digitalizálás Központ tesztelése
2018.07.01-2018.12.31	A Digitalizálási Központ üzemszerű működésének kialakítása*
2019.01.01-2025.12.31	A Digitalizálási Központ üzemszerű működése*
2018.07.01-2019.04.30	Kompetenciaközpont létrehozása

* Az üzemszerű működés függ a könyvtári rendszer cseréjétől, az adatkonzolidációtól és tárolórendszer kiépítésétől.